

Dr. Kolláth György

Csal(l)óköztől visszhangzik az ország. Választási csalást emlegetnek azok, akik félidőben levonultak a pályáról. Csapat ezzel még sehol, sose nyert. Működik a szerezzenmosdatás is: törvény-hibáról, össznépi szegényről értekeznek ott, ahol nem kívánnak felelőst találni. A baj, a botrány előre látható volt. Aki látta a közelmúlt romapolitikáját, nem mondhatja, hogy pusztán a törvény mondott csődöt. A feszültség emelgette a fedőt,

de soha nem tűnt időszerűnek a problémát kézbe venni. Végsőig elfojtott indulatok, szende szűznek maszkírozott, mohó gerillák követelései és akciói, gátlástalan törvénytörések, belterjes mutyik és nagypolitikai sumákolások maradtak következmény nélkül. Úgy indult 10 éve a kisebbségek saját jogú önkormányzatisága, hogy az példát mutat országunk-világunk autonómiából. Aztán fokozatosan kiveszett a pártsemleges, civil és önkormányzati szellem, a hatalom és a pénz megszállott vonzalma maradt. Tényleg mindent vagy semmit alapon mérkőztek meg egymással a nemes küzdő felek január 11-én. Világos, hogy mi jö(hete)tt ki belőle. Félő, februárban majd megint – post festa – egyoldalúan foglalkoznak az ügyel. Úgy semmire se mennek vele. Írásom pár jogi okfejtést ajánl a higgadt közbeszédhez.

Ha választási csalás történt, akkor e büntetést a Btk. 211. § alapján 3 évig terjedő szabadságvesztés jár. Ilyen az, ha valaki jogosultság nélkül szavaz, jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel, arra jogosultat a választásban akadályoz, anyagi juttatással befolyásolni törekszik – és így tovább. Minden elképzelhető ugyan, de ilyen súlyú vétket senki sem igazolt, e tárgyban feljelentés nincsen. Sokan tudják, ám kevesen hiszik el: nem csak csalni tilos, hanem mást bűncselekmény elkövetésével hamisan vádolni sem szabad.

Komolyan latolgatni, mi több: bizonyítani azt érdemes a protestálók számára, hogy törvénytörés történt, méghozzá olyan mértékben, ami az eredményre számottevő kihatással járt. Általános felvetés, megfoghatatlan hivatkozás, politikai nyilatkozat törvénytörést nem verifikál. Ilyennek számítana, ha en bloc a választások tisztaságát vonnák kétségbe, vagy a választási szervek elfogultságára hivatkoznának. Szabad bizonyítási rend van, tehát szinte bármilyen eszköz alkalmas lehet a jogsértés bizonyítására: videofelvétel, irat, fénykép, jegyzőkönyv, hangszalag stb. Két tanút azonban mégse ajánlanék. Önmagában az, hogy fehér sálát és szegfűt viseltek sokan, nem számít jogellenesnek. Így vagy úgy a felek élni szoktak a lélektani hadviselés formáival. Izgalmasabb, érdekesebb az a felvetés, hogy/ha (tényleg) hiba csúszott a voksok összeszámlálásába. Ez lehetett szerencsétlen baki, ám tudatos manipuláció is. Ennek megítélése azon áll, hogy megfelelő időben és módon jelezték-e a hibát, s azután mit tettek annak korrekciója érdekében. Aki állít, bizonyítani is tartozik. A bíróság a nem konkrét, kellően nem bizonyított, próba-szerencse alapú kifogást elutasítja.

A választási sikernek – e körben is – négy peremfeltétele volna: legyen tiszta és korrekt a cél, társuljon hozzá jó jogi keret, környezet, együtt is működő vetélkedők legyenek a riválisok, végül a hibaelhárítás csatornái, garanciái épek legyenek. Egyikre se mondhatjuk, hogy teljesen megvolt, illetve hiányzott. Mindebből írásom csak egy elemet tekint át. Vitatom, hogy a cigány kisebbség országos önkormányzatának választása a roma választás, -magyar szegény szlogenel leírható. Könnyen kap rasszista megbélyegzést, aki bírálni merészel. Mégsem hiszem, hogy az ország(gyűlés) szegénye, ami történt. Itthon szokatlan a több ezer fős, elektori rendszerű, közvetett választás. Pedig roppant demokratikus, hiszen minden érintett labdába rúghat. Nehéz 2-4 ezer embert együtt tartani, de hát nem éppen az ő, 4 évenként egyszer fontos döntésükről van szó? Kinek fontos, ha nekik sem? Azután, miért lenne hiba a tömbösödés? Komolyan gondolja valaki, hogy több ezer ember spontán hullámmá válik? A választás módja: technika, jóra és rosszra egyaránt alkalmas. Lehetne törvényben, sőt ha már igazán önkormányzatban gondolkodunk:

Cím
Etnikai önkormányzat

Dátum
2003.01.13.

Dr. Kolláth György

---

belső szabályzatban részközgyűlést, illetőleg küldöttközgyűlést rendszeresíteni. Akkor meg azért zúgolódnának, hogy sokaknak – mandátum híján - nincs beleszólásuk a döntésbe, avagy időt rabló, nehézkes, hosszadalmas és drága ez a szisztéma. Csakhát: ezek a közjogi önkormányzatok tisztelet a kivételnek – kényelmes monopolhelyzetüknél, befelérő fordulásuknál fogva – sok esetben művi úton képződő és működő szervezetek. Hamar elidegenednek, hatalmi manírokat vesznek fel, azt keresik, kik jelenthetnek velük szemben nem „autentikus” konkurenciát. Nem sok jogkör és közpénz összpontosul náluk, de azok nyitott, felelős, közérdekű felhasználása sem mindig tapasztalható. Kevés helyen sikerült a saját jogú kisebbségi önkormányzatnak a közéletben rangos helyet kivívnia, miközben a plurális, önszervező civil-sokaság sorvad, hiszen neki még annyi mozgástér, figyelem és támogatás sem jut, mint kiemelt reprezentánsának.

A 90-es évek elején a kisebbségek törvénybe iktatott önkormányzatával üzent a szomszédoknak és Európának Magyarországon. A kísérlet jobbára nem vált be. Nem hatott megtermékenyítőleg szomszédainkra. Az EU-csatlakozás küszöbén új helyzet van, Európa sem vette fel a kesztyűt. Fél-állami, fél-hatalmi karakterű (egyfajta tengeralattjáró repülőgépet modellező) kisebbségi önkormányzat helyett talán a versenyhelyzet, a pártsemleges, civil közhasznúság megszilárdítása hozhat előre lépést. Abban egy civil körnek vagy olyan önkormányzata van, amelyet megengedhet magának, avagy olyan, amelyet eltűr és meg is érdemel.